

Europaerien goeredimmie guktie Sveerje barkeme europan njolkedassine laant'æsiejallh unnebelâhkoegieline.

Europaerien ekspertemoenehtse guktie barkedh dejnie europa njolkedassine laant'æsiejallh unnebelâhkoegieline Sveerjem goeredamme guktie njolkedassine barkeme jih dan männgan tjaalegisnie goeven 6 b:n 2002 dam tjilkeme. Europaerien ministeremoenehtse dan männgan ruffien 19 b:n 2003 nännoestamme sjiere rääresjh Sveerjese. Tjaalegisnie minngieraajesidie ekspertemoenehtse jih ministereraerie tjilkeestamme.

Ekspertemoenehtsen minngieraajesh

Moenehtse siejhme minngieraajesh vuesehte guktie njolkedassine Sveerjesne barkedh.

- A. Sveerjen dååhkasjimmie hijven bætije öövtiedämman guktie laant'æsiejallh unnebelâhkoegielide Sveerjesne vaarjelidh jih skraejriehdih. Daate njolkedassen åssjalommen mietie jih guktie hijven-laakan dejnie barkedh. Moenehtse vuajna daate tsiegle guktie politihkesne barkedh laant'æsiejallh unnebelâhkoegielide vaarjelidh jih skraejriehdih Sveerjesne.
- B. Moenehtse vueptiestamme sveerjen reeremh nännoes barkeme juktie laakem buektiehtamme. Goh dam orre laakem tsegksovveme maadtoem beajeme nåake öövtiedimmiem jarkedh mejtie minngemes luhkie jaepeih orreme.
- C. Dah orre gieleslaakh sjiere daajvine dååhkesje joekoen tjieltine Norrbotten läänesne. Noerhte- jih luvliesamien gielide jih meänkielise daate hijven. Såevmen gielese nåake sjiere daajvesne daate dååhkesje juktie annjebodts 5 prosent almetjistie mah såevmen gielem soptsesth daennie daajvense årroeminie. Moenehtse gujht jeahta dam bijre daelie Sveerjesne digkiedeminie jih håhkesje jeatja daajvide aaj dååhkasjehtedh gusnie almetjth såevmen gielem soptsesth.
- D. Moenehtse dovne vueptiestamme gusnie årjelsaemiem soptsesth jeatja daajvine bājngolen vaarjelimmiem boelhke III. Årjelsaemien gieles ij leah dan nännoes jih moenehtse jeahta sjiere barkoe daerpies daam gielem vaarjelidh jih skraejriehdih.
- E. Daaletje sveerjen politihke laante- jih unnebegielide joekoen orre jih maam disse dorjeme leah orre laakem tsegksovveme daajvesne. Jaepien 1999 åvteli ij leah gielespolitihken bijre tjaalasovveme jih dillie barkin guktie åssjalommh lij dellie. Dan männgan gosse dah orre laakh mieriedamme reaktan mietie barkin guktie unnebelaakide vaarjelidh jih skraejriehdih unnebelaakide.
- F. Romani jih jiddisch vaarjelimmiem åadtjoeh boelhke II nueleln. Våājnoeh goh tjomperh romanim ööhpehtidh. Moenehtse vueptiestamme ektiebarkoe romerij jih reerenassij gaskoeh aalkeme. Göökte vihkeles barkoeh destie sjidteme, learoehvierhtieh buektiedidh jih kuuvsjh buektiehtamme

lohkedäjjah ööhpehtidh. Vihkeles maadtoe barkose lea, jijnjesh sjiere almetjh romani dâehkijste aalkeme ektesne barkedh.

- G. Guktie mahtedh njolkedassen nuhtjedh jijnjh aejkieh diedte regijovne jih lihkemes tjieltij reeremi barkoeh sjädta. Moenehtse vuajneme gellie reeremh vaenie barkeme jih dan ävteste ij leah dorjeme guktie luhpiehtamme, seamma jis maadtoemlaakesne tjaalasovveme.
- H. Daate öörnegetjompere ööhpehtimmiebarkesne vueptiestibie. Ööhpehtimmie vihkelse maadtoe gosse laant'äesie- jallh unnebelâhkoegielide vaarjelidh jih skraejrihtidh. Moenehtse tjirkeslaakan jeahta sjiere barkoe daerpies aelkebe darjodh gosse almetjh sijhtieh ööhpehtidh gieline mejtie sveerje nännoestamme. Ij leah tjaalegh gâävnesjh eah leah goerhtamme ööhpehtimmien bijre unnebelâhkoegieline. Moenehtse dovne jeahta vihkeles maadtoe lohkedäjjah ööhpehtidh jih learoevierhtieh buektiehtidh juktie mahtedh njolkedassen mietie barkedh, jih jijnjh barkoeh daesnie.
- I. Stööremes tjompere unnebelâhkoegielide nuhtjedh reaktabarkosne jih byjjes reereminie, vaenieh maatöe gâävnesje byjjespaehperh daejnie gieline tjaeledh. Soptsestidh hijven säevmen gielesne jih meakieline, ij leah dihte nuekies saemien gieline. Siejhme ulmie njolkedassine lea laant'äesie- jallh unnebelâhkoegielem skraejrihtidh nuhtjedh. Jis laaketjaalegh jih jeatja vihkeles laaketjaalegh jarkoestamme unnebelâhkoegieline, dihte hijven orreme gielide öövtiedidh jih byjjes reereminie nuhtjedh.
- J. Moenehtse guarkeme staaten reeremh lihtseginie laant'äesie- jallh unnebelâhkoegieline digkiedieh. Reeremh moenehtsen ässjalommen mietie mahtieh nuepiem vuartasjidh sijjiem buektiehtidh gaajhkide unnebelâhkoegielide, nuepiem biejedh guktie gaskemes jih reereminie digkiedidh. Stinkes saarniepolitihke naemtemes sijjine aaj hijven, juktie lihtsegh sjiere gieline buerebe nuepiem äadtjoeh staaten politihkese.
- K. Daaletje tjieltesne meedia vihkeles guktie laant'äesie- jallh unnebelâhkoegielide skraejrihtidh nuhtjedh. Moenehtse buerie vâajna sjiere barkeme raadijove- jih teveprovgrammh laant'äesie- jallh unnebelâhkoegieline buektiehtamme. Aervehte Sveerje edtja bâetije beajjan buerie vâajnoem utnedh guktie dam öövtiedidh. Ij leah naan buerie vâajnoe guktie biejjieplaerieh unnebelâhkoegieline buekteht. Ij leah plaerieh saemiengieline gâävnesjh jih vaenie meänkieline. Juktie jov reeremh dam daejrieh, moenehtse luste âtna bâetije tjaalegisnie lohkedh guktie daejnie buerebe barkeme.
- L. Sveerjen reeremh dovne kultuvrevierhtine barkeminie guktie dam öövtiedidh laant'äesie- jallh unnebelâhkoegieline. Jijnjh daajvine jov daate buerie ektiebarkoeh jih dah mah unnebelâhkoegielh soptsesth stoerre nuepiem internaasjovnesne ektesne barkedh.

Raerieh Europaraerien ministereraereste guktie njolkedassine Sveerjesne barkedh

Seamma goh 16 tjilkeme eropan njolkedassine laant'äesie- jallh unnebelâhkoegieline,

Vuortasjamme Sveerje dååhkesjimmiedirreggh åtneme goevten 9 b.n 2000,

Gosse ekspertemoenehtse vierhtiedamme guktie Sveerje njolkedassine barkeme,

Gosse jiehteggh sveerjen reeremijstie åådtjeme sisvegen bijre ekspertemoenehtsen tjaalegisnie,

Tjoevrebe mujhtedh daate vierhtiedimmie Sveerje saerniestamme voestes tjaalegisnie, lissie saernine sveerjen reeremijstie, åårganijste jih siebrijste Sveerjesne jih dovne saernieh mejtie ekspertemoenehtse tjööngkeme goh "guessine",

Ministereraerie jeahta sveerjen reeremh tjoerieh seahkaridh gaajhkide jiehtegghie mejtie eksperteraerie jeahteme, jih voestes säjjan daejtie biejedh:

1. dalleggh aelkedh barkedh laant'åesie- jallh unnebelåhkoegieline ööhpehtimmiem aelhkebe buektiehtid jih learoehvierhtieh aaj, ööhpehtimmiem lohkedäjijide bueriemdidh gaajhkine daltine,
2. bueriemdidh jih skraejrietidh samein gielem, säevmien gielem jih meankielem nuhtjedh reaktiesne jih byjjes reereminie sjiere daajvine Norrbotten läänesne,
3. duedtedh buektiehtidh jallh öövtiedidh aanjebodts aktem biejjieplaeriem saemiegielesne jih meankieline,
4. bueriemdidh guktie säevmien gieline barkedh administratijve dajven bājn goerehtamme golen byjjes bakesne jih voestemes ööhpehtimmesne.